

Çocuk İstismarını Anlamak: Etkileri ve Mücadelede Hukukun Rolü

Prof. Dr. Oğuz POLAT

Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, ouzpol@yahoo.com

Uzman Adli Psikolog Hilal KARAYAZI

hilallkarayazi@gmail.com

Avukat Özlem YİĞİTOĞLU

yigitogluozlemy@gmail.com

Özet

Çocuk istismarı kapsamında fiziksel şiddet ve cezalandırma, çocuklara karşı uygulanan bedensel zarar verici davranışları içerir. Bu tür istismar, çocukların fiziksel ve psikolojik sağlığını ciddi şekilde etkileyebilmektedir. Fiziksel şiddet eylemleri, ceza olarak adlandırılrsa da bu davranışlar çocukların gelişimine zarar vermekle beraber uzun vadeli olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Türkiye’de Anayasa başta olmak üzere bir çok yasal düzenleme ile çocuk haklarını korumaya ve geliştirmeye düzenlemeler yapılmıştır.

Ebeveynler ve bakım verenler tarafından disiplin amaçlı kullanılan fiziksel şiddet, çocukları koruma altına alan yasalarla sınırlanmıştır.

Birçok ülkede çocuğa yönelik şiddeti önlemeye dair önlemler artırılmaktadır. Türkiye’de yapılan araştırmalar, evde çocuğa uygulanan fiziksel şiddetin endişe verici düzeyde olduğunu ve kültürel bir norm gibi kabul edildiğini göstermektedir. Bu çalışma, çocuklara yönelik fiziksel şiddetin, özellikle ebeveynler tarafından uygulanan ve fiziksel ceza olarak adlandırılan eylemlerin incelenmesine odaklanır. Bu kapsamda fiziksel istismarın tanımlanması, teşhisi, tedavisi ve bu konudaki yasal düzenlemeler ele alınmıştır. Ayrıca çocuklarla çalışan profesyonellerin (psikolojik danışmanlar, öğretmenler, doktorlar) istismarı tespit etme ve önleme konusundaki önemli rollerine dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Şiddet, Çocuk İstismarı, Fiziksel Ceza, Fiziksel ceza ve hukuk

Understanding Child Abuse: Its Effects and the Role of Law in the Fight

Abstract

Child abuse includes physical violence and punishment and physically harmful behavior towards children. This type of abuse can seriously affect children's physical and psychological health. Although called physical punishment, these behaviors can harm children's development and lead to long-term negative consequences. In Turkey, regulations have been made to protect and improve children's rights through many legal regulations, especially the Constitution.

Physical violence used by parents and caregivers for disciplinary purposes is limited by laws protecting children, and measures to prevent violence against children are being increased in many countries. Research conducted in Turkey shows that violence against children at home is at an alarming level and is accepted as a cultural norm. This study focuses on examining physical violence against children, especially physical punishment administered by parents within the family. In this context, the definition, diagnosis, treatment of physical abuse and legal regulations on this subject were examined in this study. In addition, attention was drawn to the important role of professionals working with children (psychological counselors, teachers, doctors) in detecting and preventing abuse.

Key Words: Physical Violence, Child Abuse, Corporal Punishment

Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı, çocuğun bedensel, duygusal ya da cinsel olarak istismar edilmesi ve bu şekilde zarar görmesi durumudur. Bu, çocuğun haklarının ihlal edilmesi ve kendini koruyamaması sonucunda gerçekleşir. Fiziksel istismarda, çocuğun vücuduna kasıtlı zarar verilirken, duygusal istismarda duygusal ihtiyaçları ihmal edilir, aşağılanır veya küçük düşürülür. Cinsel istismarda ise çocuk cinsel amaçlı davranışlara maruz kalır. İhmal durumunda ise çocuğun temel ihtiyaçları karşılanmaz.

Çocuk istismarı, çocuğun fiziksel ve ruhsal olarak zarar görmesine, travmatik deneyimler yaşamasına ve ilerleyen dönemlerde sorunlarla karşılaşmasına neden olabilir. İstismara uğrayan çocuklarda davranış sorunları, okul başarısında düşüş, depresyon ve anksiyete gibi psikolojik sorunlar daha sık görülür.

Çocuk istismarı, "0-18 yaş arası çocuklara bakım verenleri tarafından zarar verici ve kaza dışı davranışlara maruz bırakılmasıdır." (Polat, 2017). Dünya Sağlık Örgütü çocuk istismarını; "Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen, yetişkin bir kişi ya da toplum tarafından kasıtlı ya da kasıtsız uygulanan tüm davranışlar" olarak tanımlar (WHO, 2020).

Çocuğa yönelik uygulanan şiddete bakıldığında; fiziksel, cinsel, siber, psikolojik şiddet ve ihmal tipleri karşımıza çıkar (Polat, 2017; Durrant ve Stewart-Tufescu, 2017). Fiziksel istismar, genel anlamda "çocuğun bir kazaya bağlı olmadan yaralanması" olarak tanımlanabilir. En yaygın görülen olgular çocuklara yönelik fiziksel şiddet ve dayak olgularıdır. Fiziksel istismar, bir çocuğun kaza dışı yaralanmasıdır (WHO, 2020; Plat ve Ark., 2020).

Cinsel istismar, psikososyal gelişimi henüz tamamlanmamış reşit olmayan bir erkek veya kız çocuğunun bir yetişkin tarafından cinsel olarak istismar edilmesidir (Wessells ve Kostelny, 2021). Bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel tatmin için kullanılması cinsel istismardır (Polat, 2016).

Siber şiddet, dijital ortamda uygulanan her türlü şiddet biçimini kapsar. Özellikle siber ortamın anonim olabilmesi ve erişilebilirliğin yüksek olması, siber şiddetin yaygınlaşmasını ve artmasını teşvik etmektedir (Polat, 2016).

Duygusal istismar, çocukların ve gençlerin olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalmaları ya da ihtiyaç duydukları sevgi ve ilgiden yoksun bırakılmaları sonucunda psikolojik zarar görmeleridir. Bu tür davranışlar, genellikle çocukları veya gençleri etkileyen kişiler tarafından uygulanır ve kişinin yaşına, statüsüne, bilgisine veya konumuna bağlı olabilir (Polat, 2018).

İhmal, bir çocuktan sorumlu olan kişinin fiziksel veya zihinsel ihtiyaçlarına yeterince dikkat etmeden görevini yerine getirmesi durumudur. Bu, beslenme, giyim, tıbbi ihtiyaçlar, duygusal ihtiyaçlar veya uygun yaşam koşullarına gereken özenin gösterilmemesi şeklinde olabilir (Polat, 2016). İhmal edilen çocuklarda büyüme geriliği, psikososyal uyum güçlükleri, eğitim ihtiyaçları gibi sorunlar ortaya çıkabilir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye göre yaş sınırlarının belirlenmesi önemlidir. Bu sözleşme, 18 yaşın altındaki herkesi çocuk olarak kabul etmektedir.

Fiziksel İstismar

Fiziksel ve cinsel istismar, çocuk istismarının en dikkat çeken tipleridir (Polat, 2017). Fiziksel istismar, milyonlarca çocuğun yaşamını olumsuz etkileyen ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bir şekilde gerçekleşen bir olgudur. Fiziksel şiddet, kaza dışı yaralanmaya veya fiziksel travmaya neden olan bir dizi davranışı içerir (Child Welfare Information Gateway, 2019). Fiziksel şiddet, genellikle duygusal şiddeti de beraberinde getirir; çoğu vakada fiziksel zararın yanı sıra ruhsal zarar da görülür. Özellikle çocukluk döneminde yaşanan şiddet, ilerleyen yaşlarda ciddi problemlere yol açabilir (Berkowitz, 2017).

Fiziksel şiddetin nedenleri genellikle üç şekilde ele alınır (Polat, 2018; Cuartas, 2021): ebeveynlerden kaynaklanan, çocuktan kaynaklanan ve çevreden kaynaklanan nedenler.

Başka bir araştırmaya göre, risk faktörleri arasında kardeşlerden veya çocuğun akranlarından gelen fiziksel istismar da bulunmaktadır (Polat, 2020). Fiziksel şiddet, çocuğa fiziksel şiddet uygulayanlara göre ikiye ayrılır: ebeveynler tarafından gerçekleştirilen şiddet ve kurumlar (okul, yuva, yurt) içindeki personel tarafından gerçekleştirilen şiddet (Polat, 2017).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2020 raporuna göre, 2019'da çocukların %12'sinin fiziksel şiddete uğradığı tespit edilmiştir ve dört yetişkinden biri çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalmıştır (WHO, 2020). Ayrıca, 2-4 yaş arası yaklaşık üç çocuktan dördü, düzenli olarak bakım verenler tarafından fiziksel ceza ve/veya psikolojik şiddete maruz kalmıştır (Burns ve Ark., 2021). Fiziksel istismar, tokat atma, yumruk atma, itme, tekmeleme, sarsma ve çimdikleme gibi aletsiz yöntemlerle gerçekleştirilebileceği gibi kemer, kayış, ev eşyaları (telefon, tava vb.), hortum, sigara, ütü gibi aletler kullanılarak da gerçekleştirilebilir. Çocuğa yönelik uygulanan fiziksel istismarın en sık görülen şekli, disiplin sağlamak amacıyla dövmeştir (Polat, 2017; Polat, 2018; Polat, 2001). Bu tür eylemler sonucunda çocuklarda kırıklar, ekimozlar, yanıklar, kafa travmaları ve iç organ yaralanmaları görülebilir (Kodner ve Wetherston, 2013; Berkowitz, 2017).

Fiziksel Cezalandırma

Çocuk istismarı kapsamında değerlendirilebilecek hareketlerin birçoğu, başlangıçta çocuğun disipline edilmesi amacıyla başlamış olup fiziksel cezanın en uç noktalarına kadar varabilir (Visser ve Ark., 2022). Ebeveynlerin çocuklarına disiplin yöntemi olarak kullandıkları ve İngilizce'de "*corporal punishment*" (CP) olarak adlandırılan fiziksel ceza (FC), çocuğun davranışlarını kontrol etmek amacıyla fiziksel gücün kullanılması ve çocuğun acı çekmesinin hedeflendiği bir yöntemdir (Runyan ve Ark., 2010; Brown ve Ark., 2018). Fiziksel ceza ile fiziksel istismar arasındaki ayırım her zaman kolay olmayabilir. Fiziksel cezanın kullanımı, çocuk istismarının gerçekleşme olasılığını artırabilir (Cuartas ve Ark., 2022). Fiziksel şiddetin içinde, çocukları disipline etme amacı taşıyan fiziksel cezanın sıkça kullanıldığı bilinmektedir. Fiziksel cezalandırma, çocuğun

uygunsuz davranışlarını kontrol etme, düzeltme ve disipline etme amacını taşır (Heilmann ve Ark., 2021).

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children'in 2021 raporuna göre, pek çok ülkede okul içinde fiziksel ceza uygulamasının yasaklanmış olmasına rağmen, aile içindeki fiziksel cezanın hala yasaklanmadığı ve daha fazla kabul gördüğü belirtilmiştir. Birçok ülkede çocukların fiziksel olarak cezalandırılmasının yasak olmasına rağmen, hala birçok insan tarafından gerekli bir disiplin yöntemi olarak kabul edilmektedir (Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children, 2021). Bu nedenle, üzerinde durulması ve göz ardı edilmemesi gereken önemli bir konudur. Ülkelerin çoğunda fiziksel cezanın hala yasaklanmamış olması, çocukların maruz kaldığı şiddetin çoğunun yasal ve toplumsal olarak kabul edildiği anlamına gelir.

Çocuk yetiştirirken bakım verenlerin fiziksel şiddeti normalleştirmesi, çocukların toplumdaki değerini düşürür ve çocuğun diğer şiddet türlerine de maruz kalma riskini artırır. Ayrıca, çocuğun şiddeti normalleştirmesine ve bir araç olarak kullanılmasına neden olabilir. Çocuk yetiştirme veya eğitme sürecinde fiziksel cezanın gerekliliğine dair düşünce, bazı ülkelerde hala geçerliliğini korumaktadır.

Fiziksel şiddet, çocuğu disipline etme, cezalandırma, işkence etme, öfkeyi boşaltma gibi amaçlarla kullanılır. Bu şiddet türü bebeklik döneminden itibaren başlayabilir ve çocukluk döneminde artış gösterebilir. Bebeklik döneminde en sık rastlanan fiziksel şiddet türü sarsılmış bebek sendromu iken; çocukluk ve ergenlik dönemlerinde hem aile bireyleri hem de okul personeli tarafından disipline etmek amacıyla dayak sıklıkla görülebilir (Berkowitz, 2017; Zolotor ve Ark., 2008).

Fiziksel ceza, tokat atma, kulak çekme, yumruk atma, tekmeleme, çimdikleme, sarsma, bir cisimle vurma, dürtme, itme, sırt vurma, bir cisim fırlatma gibi bir dizi olumsuz davranışı içerir. Cezalandırma yöntemleri kültürlere göre farklılık gösterebilir, ancak en yaygın olanı dayak atmaktır (Ember ve Ember, 2005). Çocuğun yaşına bağlı olarak fiziksel cezanın kullanım düzeyi azalabilir. Ancak, çocuklarına fiziksel ceza uygulayan bakım verenlerin (genellikle ebeveynlerin) çoğu bu davranışlarını ergenlik dönemine kadar sürdürür. Araştırmalara göre, erkek çocukları kız çocuklarına oranla daha sık dövülmektedir (Sounders ve Goddard, 2010).

Fiziksel Ceza Ve Çocuk İstismarı

Çoğu zaman, çocuklara yönelik fiziksel cezalar, başlangıçta disiplin amacıyla uygulanmaya başlanırken, sonuçta istismara dönüşebilen son derece zararlı eylemlere yol açabilir. Fiziksel ceza ile fiziksel istismar arasındaki ayırım oldukça belirsizdir; çocuğa yönelik her türlü istenmeyen fiziksel müdahale, disiplin amacı taşısa dahi, şiddet barındırır ve fiziksel istismar olarak kabul edilebilir. Çocuklara yönelik fiziksel ceza uygulamanın, çocuk istismarına yol açma riskini artıran önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Yapılan bir araştırmada, yanlış davranışları nedeniyle çocuklarına ceza yöntemi olarak fiziksel müdahalede bulunan ebeveynlerin, bu yöntemle başvurmayanlara göre daha sık istismarcı davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir (Polat, 2017).

Fiziksel cezanın zararlı etkilerine dair çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen ebeveynlerin hala bu yöntemle başvurduğu görülmektedir. Fiziksel cezanın olumsuz davranışları anlık olarak durdurduğu görülebilir; ancak, bazı ebeveynler bu yöntemi istenmeyen davranışları sonlandırmak için kullanırken, diğerleri ise öfkeyi yatıştırmak amacıyla düşüncesizce bu yola başvurabilirler. Araştırmalar, ebeveynlerin fiziksel cezadan olumlu sonuçlar beklediğini göstermektedir. Haftada en az bir kez fiziksel ceza kullandığını belirten anneler, bu yöntemin çocukları üzerinde kısa vadede itaat etmelerini sağladığını ve uzun vadede olumlu davranışlar sergilemelerine yardımcı olduğuna inanmaktadır (Polat, 2018). Ayrıca, birçok ebeveyn fiziksel cezanın, çocuklara yapmamaları gereken davranışları yapmamayı ve olumsuz davranışlarını hızla sonlandırmayı öğreteceğini, aynı zamanda yapıcı davranışları teşvik edeceğini düşünmektedir.

Çocuğun fiziksel cezaya tepkisini anlamak için, onun fizyolojik, duygusal ve bilişsel durumunu değerlendirmek gereklidir. Bu tepki, öncelikle anlık bir fizyolojik ve duygusal reaksiyonu, ardından da yaşananlara bilişsel bir anlam yükleme sürecini içerir. Fiziksel ceza karşısında çocuklar, korku ve endişe hisseder ve sonrasında bu duruma bir anlam atfederler, bu da kendilerini saldırıya uğramış olarak görmelerine neden olabilir. Bu durumun farkında olmak, ebeveynlere ve bakım verenlere, çocuklarına karşı daha duyarlı ve destekleyici yaklaşımlar benimsemeleri için önemli bir perspektif sunar.

Fiziksel cezanın zararlı etkileri, çocukların duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen birçok yönüyle kanıtlanmıştır. Crowley ve Vulliamy (2003) tarafından yapılan araştırma, fiziksel

ceza gören çocukların öz-saygılarında ciddi azalmalar yaşadığını ve bu durumun onların çevreleriyle olan ilişkilerinde güvensizlik yarattığını ortaya koymuştur. Çocuklar genellikle kendilerine ceza veren yetişkinleri sevmez ve bu, kendilerinden ve çevrelerinden nefret etmelerine sebep olabilir. Polat'ın 2018 tarihli çalışması, olumlu disiplin yöntemleri uygulayan ebeveynlerin çocukları tarafından daha yüksek özsaygı bildirildiğini göstermiştir. Bu çalışmada, babalarının sert davranışlarına maruz kalan kız çocuklarının, fiziksel ceza kullanan ebeveynlerin dürüst olarak algılanmadığını rapor etmişlerdir.(Polat 2018)

Fiziksel ceza uygulanan çocuklar, genellikle kendilerini korumak amacıyla olumlu davranış sergiler, bu da onların savunmacı, korkak ve gerçekleri saklama eğiliminde olmalarına neden olabilir. Korku ve endişe, onların öğrenme ve problem çözme yeteneklerini olumsuz etkileyebilir. Center'ın 2019 tarihli araştırması, fiziksel ceza gören çocukların okulda akranlarına karşı iki kat fazla fiziksel agresyon sergilediklerini ve bu durumun şiddet davranışının öğrenilmesi ve sonraki nesillere aktarılması riskini artırdığını belirtmiştir.Ennew ve diğerleri (2005) tarafından yapılan aile içi şiddet araştırmaları, ergen yaşta dayaağa maruz kalmanın, yaşamın daha sonraki dönemlerinde eşe yönelik şiddet için bir hazırlayıcı faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bu, fiziksel ceza gören ergenlerin yetişkinlikte eşlerine şiddet uygulama olasılığını arttırdığını gösterir.

Disiplin, çocuklara doğru ile yanlışı öğretmeyi amaçlamalıdır ve yalnızca ceza yoluyla istenmeyen davranışların ortadan kaldırılması bu hedefe ulaşmada yetersiz kalır. Fiziksel ceza, çocuklarda ebeveynin mesajlarını içselleştirmeyi zorlaştırır ve onlarda büyük bir endişe yaratır. Oliver (1985) tarafından yapılan çalışma, fiziksel cezanın çocuğun mental işlevleri üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ve problem çözme becerilerinde zorluklar ile okuldan mezun olamama gibi sonuçlarla ilişkilendirildiğini göstermiştir. Ayrıca, fiziksel cezanın yetişkinlikte ekonomik ve mesleki başarısızlıklarla ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında, disiplin sürecinde çocukları bilgilendirerek ve onların duygusal ihtiyaçlarını karşılayarak olumlu davranışların pekiştirilmesi daha etkili bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır.

Fiziksel disiplin, çocukların hem kendilik algılarına hem de sosyal çevreleriyle olan ilişkilerine zarar verebilir. Bu tür cezalar, çocukların özsaygılarının düşmesine, güven sorunları yaşamalarına ve otorite figürlerine karşı korku ve kaygı geliştirmelerine yol açabilir. Crowley ve Vulliamy (2003) gibi araştırmacılar, şiddetli fiziksel ceza gören çocukların korku, çaresizlik ve değersizlik

hissetme eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Polat (2018) ise, disiplin yöntemlerinin, özellikle olumlu yaklaşımların çocukların özsaygısı üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermiştir.

Fiziksel cezanın yanı sıra, çocukların olumlu davranışlar sergilemeleri genellikle cezadan kaçınma amacıyla olur ve bu, savunmacı ve gerçekleri gizleyen davranışlara yol açabilir. Straus'un çalışmaları (Center, 2019) ve Saunders ile Goddard'ın (2010) çalışmaları, fiziksel cezanın çocuklarda şiddet eğilimlerini artırabileceğini ve nesilden nesile aktarılabilirliğini ortaya koymuştur.

Etkili disiplin, çocuklara dünyayla olumlu bir iletişim kurma ve yaşadıkları zorluklarla başa çıkma becerileri kazandırırken, fiziksel ceza, sadece olumsuz davranışları kısa vadeli olarak bastırmakla sınırlı kalır. Ney (1989) ve Zaidi ve arkadaşları (1989), toplumun şiddeti problem çözme yöntemi olarak kabul etme tutumunun değişmesinin önemini vurgulamışlardır.

Olumlu disiplin, çocukların mutlu ve başarılı olmalarını sağlamanın anahtarıdır. Çocukların doğal gelişimi boyunca ortaya çıkan davranışları desteklemek ve bu davranışları teşvik etmek, ebeveynlerin görevleri arasındadır. Polat (2020), disiplinin kültürel değerlerle şekillendiğini ve toplumdan topluma farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Ülkemizde disiplin, sıkı kurallar ve cezai yaptırımlarla eş anlamlı görülse de, aslında olumlu davranışların teşvik edilmesi ve öğretilmesiyle ilgilidir.

Sonuç olarak, fiziksel ceza, fiziksel istismar davranışlarının başlangıcı olabilir ve çocuklarda uzun vadeli zararlara yol açabilir. Ebeveynlerin ve toplumun, şiddetin zararları hakkında bilinçlendirilmesi ve alternatif disiplin yöntemlerine yönelmesi, çocukları şiddetten koruma ve onları sağlıklı yetişkinler olarak yetiştirme yolunda atılacak en önemli adımlardandır.

Fiziksel şiddetin yerini alabilecek, çocuğun sağlıklı gelişimini destekleyen pozitif disiplin teknikleri ve ebeveynlik yaklaşımları benimsenmelidir. Bu yaklaşımlar, çocuğun kendine güvenini artırır ve onlara sosyal çevreleriyle etkileşimde bulunmaları için gerekli becerileri kazandırır. Olumlu disiplin yöntemleri, ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirir ve çocukların sorumluluk almayı ve saygılı olmayı öğrenmelerine yardımcı olur. Bu tür disiplin yaklaşımları, çocukları fiziksel ve duygusal zarar görmekten korumanın yanı sıra, çocuk haklarını da destekler ve teşvik eder.

Dayak ve İstismar

Fiziksel ceza ve dayak, bazı araştırmacılar tarafından bir disiplin aracı olarak görülse de aslında bir şiddet biçimidir (Widom, 1989). Örneğin, bir tokadın korkutucu etkisinin zamanla azalması ve bu nedenle daha fazla tokat atılması, ardından bir alet kullanarak dövme veya aşırı dayak atılması gibi durumlar ölümcül sonuçlara yol açabilir. Yapılan geniş kapsamlı bir çalışma, ebeveynlerin %90'ının çocuklarına tokat attığını göstermektedir (Paterson ve Inglis, 1976). Benzer şekilde, lise ve üniversite öğrencilerinin %80 ila 95'i çocukluklarında ebeveynlerinin kendilerine tokat attığını belirtmektedir (Cicchetti ve Aber, 1980). Ancak, gelişmiş ülkelerde artık kullanılmayan bu yöntem, gelişmekte olan ülkelerde hala yaygın olarak görülmektedir. Ancak, fiziksel cezanın disiplin aracı olarak görülme oranı giderek azalmaktadır (Crowley ve Vulliamy, 2003). Bu değişimin temel nedeninin toplumsal değişimler olduğu ve kültürel yaklaşımların da önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda, çocuğa şiddet uygulama konusundaki tutumların değiştiğini göstermiştir. Buna en tipik örneklerden birisi 1968 ile 1994 yılları arasında Lewis ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmadır (Lewis ve Ark., 2020).

Çocuğun yaşının artmasıyla birlikte fiziksel ceza alma olasılığının azaldığı bilinmektedir. Bunun nedeni, çocuğun büyümesiyle birlikte direncinin artmasıdır. Ancak, bazı ebeveynler ergenlik dönemine kadar fiziksel cezayı sürdürmektedir (Healy ve Ark., 1991). Araştırmalar, erkek çocukların kızlardan daha sık fiziksel ceza aldığını göstermektedir ve bu durum, erkek çocukların daha toleranssız yetiştirilme eğiliminde olmalarından kaynaklanabilir (Leifer ve Smith, 1990).

Düşük sosyoekonomik düzeydeki ailelerin fiziksel cezayı daha fazla tercih ettiği gözlemlenmiştir, ancak gelir düzeyi ile fiziksel ceza kullanımı arasında kesin bir ilişki olmadığı da belirtilmektedir (Brown ve Ark., 2018). Annelerin fiziksel ceza kullanma olasılığının babalardan daha yüksek olduğu ve tek ebeveynli ailelerde bu yöntemin daha yaygın olduğu da gözlemlenmiştir (Egeland ve Ark., 1987).

Türkiye’de Fiziksel İstismar Kapsamında Yapılan Araştırmalar

Türkiye’de fiziksel ceza uygulamaları ile ilgili araştırmaların cinsel istismar araştırmalarına kıyasla sayıca daha az olduğu fakat sonuçların genellikle küçük ölçekli ve kesitsel nitelikte olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar, genel bir tablo oluşturmakta zorluklar yaşatsa da konu hakkında bir fikir edinmemize yardımcı olmaktadır. İşte Türkiye’de yapılan bazı önemli araştırmalar:

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2019 verilerine göre, güvenlik birimlerine başvuran veya getirilen çocukların sayısı 511,247'dir. Bu olaylardan %46,1'i mağduriyet, %32,9'u suça sürüklenme, %15,1'i ifade verme, %3,4'ü kayıp ve %2,5'i bilinmeyen nedenlerle başvurma şeklinde gerçekleşmiştir. Mağdur olan çocukların %57,6'sı yaralanma, %15,2'si cinsel suç ve %11,0'u aile içi suçlarla karşılaşmıştır (TUİK, 2019).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 2007'de yaptığı bir araştırmaya göre gençlerin %65,2'si el şakasını, %70,3'ü kaba söz ve davranışları, %31,2'si eksiklikleri eleştiri olarak algılamıştır. Fiziksel şiddetin en sık yaşandığı yerler sokaklar ve okul çevresidir (TBMM, 2007).

Boğaziçi Üniversitesi'nin çalışmasına göre, çocuklarına saldırgan davranışlarda bulunan ebeveynlerin %22,50'si fiziksel şiddete başvurmuştur. Ayrıca Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın 2013 anketine göre, çocukların %43'ü evde sözlü şiddet ve %8'i fiziksel şiddete maruz kalmıştır (Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı, 2013).

BİANET'in 2017 haber raporuna göre, erkekler şiddet uyguladıkları kadınlara zarar vermek amacıyla veya intikam almak için 22 çocuğu öldürmüştür.(BİANET, 2017)

Yapılan araştırmalardan birinde çocuklara fiziksel şiddet uygulayan annelerin %53,8'i tokat atmayı veya şaplak atmayı tercih etmiştir. Aynı çalışma çocukların %92'sinin ailesi, %22,8'inin öğretmenleri veya diğer okul personeli tarafından ve %24,4'ünün okulda öğrenim gören yaşça büyük çocuklar tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını ortaya koymuştur (Mayda ve Ark., 2006)

Bu araştırmalar, Türkiye’de fiziksel şiddetin yaygınlığını ve ciddiyetini vurgulamaktadır. Konuyla ilgili daha kapsamlı ve detaylı araştırmaların yapılması, toplumsal farkındalığın artırılması ve etkili önlemlerin alınması gerekmektedir.

Fiziksel İstismarı Tanıma

Fiziksel istismarın vücut üzerindeki belirtileri arasında sıyrıklar, ekimozlar, kırıklar, yanıklar gibi lezyonlar bulunmaktadır. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklar genellikle olayın ardından uzun bir süre geçtikten sonra durumlarının kötüleştiğini fark eden aileler tarafından acil servise getirilirler. Fiziksel istismar vakalarında, doktorlara çoğunlukla çocuğun kendisinin düştüğü, bir kaza olduğu veya kardeşinin neden olduğu şeklinde açıklamalar yapılır.

Kazaya bağlı yaralanmalar ile istismara bağlı yaralanmaları ayırt etmek önemlidir. Bu nedenle, öykü alınırken özen gösterilmeli, öykünün doğruluğu ve güvenilirliği kontrol edilmelidir. Yaraların, ekimozların ve lezyonların sayısı, oluş şekli ile vücuttaki konumu dikkatlice incelenmeli ve resmi kayıt altına alınmalıdır. Şüphe varsa, başka uzmanlardan yardım alınmalıdır (Polat, 2001).

İlk görüşme ve öykü alımı sırasında, doktor hem anne-babadan hem de çocuktan ayrı ayrı bilgi almalıdır. Ancak bazen çocukların hayal gücünün geniş olması nedeniyle anlattıkları şüpheyile karşılanabilir. İstismara uğrayan çocuklarda konuşmama eğilimi veya söylediklerini inkâr etme görülebilir (Polat, 2001). Öykü alınırken mümkünse çocukla yalnız görüşülmeli, sorular ve cevaplar kaydedilmelidir. Durum adli bir boyuta ulaşırsa, çocuğun tekrar ifade vermesi gerekebilir, bu da çocuğun yeniden travmatize olmasını önler.

Çocuğa görüşmenin amacı anlaşılır bir şekilde açıklanmalı, çocuğun seviyesine uygun bir dil kullanılmalı ve beden diline de dikkat edilmelidir (Kara ve ark., 2004). Çocuğun cevaplarını etkileyebilecek faktörler arasında olayın üzerinden zaman geçmesi ve anne-babasını koruma isteği yer alabilir. Anne ve babanın da ayrı ayrı öyküsü alınmalıdır (Tıraşçı ve Gören, 2007).

Öyküde anlatılanlar ile çocuğun gelişim düzeyi arasında uyumsuzluk varsa veya belirli durumlar istismarı düşündürüyorsa, bu durum ciddiye alınmalıdır. Örneğin, 3 aylık bir bebeğin yataktan yuvarlanması durumunda fiziksel istismar düşünülebilir, çünkü bu yaşta bir bebek henüz yuvarlanamaz. Ayrıca, öyküdeki bazı belirsizlikler veya çelişkiler de ciddiye alınmalıdır (Polat, 2001). Yaranın ne zaman olduğunu gösteren fiziksel belirtiler önemlidir. Ekimoz, yumuşak dokudaki kanama nedeniyle ciltte zamana bağlı renk değişiklikleridir. Lezyonlar, bozukluklar veya yaralanmalar olarak tanımlanabilir. Ayrıca, yaranın vücuttaki konumu da önemlidir. Fiziksel istismar genellikle göğüs, sırt, genital bölge, kollar, yüz ve gözler gibi bölgelerde görülür (Wang,

Baz ve Bechtel, 2007). Fiziksel istismar vakalarında kafatası kırıkları, iç organ yaralanmaları, kaburga kırıkları, iç kanamalar, zehirlenmeler, ekimozlar , ısırık izleri, yanıklar gibi bulgular da görülebilir (Kara ve ark., 2004). Eğer çocuğun durumu ciddi ise, acil tıbbi müdahale gerekebilir. Ardından, istismarın önlenmesi için çocuğun korunması ve gerektiğinde hukuki süreç başlatılması önemlidir (Kara ve ark., 2004).

Çocuk İstismarı ve Etkileri

Çocukların ihmal ve istismara maruz kalması, onların hem fiziksel hem de zihinsel sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu tür olumsuz deneyimler, çocukların gelişiminde ciddi ve uzun vadeli sorunlara yol açabilir. Dünya çapında, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesi için bu tür olumsuzlukların önlenmesi büyük bir önem taşımaktadır. İhmal ve istismara uğrayan çocuklar, fiziksel zararların yanı sıra büyüme ve gelişimlerinde de yetersizlikler yaşayabilirler. Şiddet gören çocuklarda, travmatik stres bozukluğuna benzer semptomlarla birlikte, uykusuzluk, gece idrar kaçırma ve boğaz ağrısı gibi fiziksel belirtiler görülebilir (Polat, 2007). Fiziksel ihmal, çocuğun sosyal, bilişsel, duygusal ve fiziksel gelişimi üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilir. İhmal ve istismara uğramış çocuklar, duygusal bağ kurmada zorlanabilir ve öfke ile istismar içeren ilişkilere meyil gösterebilirler (Kaplan ve ark., 1999). İstismarın ardından çocuklarda davranışsal sorunlar ve karşı gelme bozuklukları sıklıkla gözlemlenmektedir (Livingston, 1987).

Çocukluk çağında yaşanan ihmal ve istismar, çocukta kendini değersiz hissetme ve suçluluk gibi duygulara neden olabilir, bu da depresyon riskini artırabilir (Peleikis, Mykletun ve Dahl, 2005). Fiziksel istismarın, depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları, davranış problemleri, intihar düşünceleri ve madde bağımlılığı ile güçlü bir ilişkisi bulunmuştur (Norman ve ark., 2012). Benzer şekilde, duygusal istismar ve ihmal de olumsuz psikolojik sonuçlara yol açmaktadır. İhmalin, fiziksel ve duygusal istismar kadar zararlı sonuçlara neden olduğu gösterilmiştir. İhmal ve istismarın, depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Gardner, Thomas ve Erskine, 2019). Cinsel istismarın yarattığı olumsuz etkiler çok fazla ve sürekli olabilmektedir (Elliot ve Peterson, 1993). Duygusal ihmal ve istismar, çocuklarda çeşitli duygusal, gelişimsel ve davranışsal problemlere yol açabilir (Glaser, 2002). İstismar sonrası çocuklarda

düşük benlik saygısı, kendini suçlama, ümitsizlik, reddedilme korkusu gibi olumsuz bilişsel etkiler görülebilir (Messman-Moore ve Brown, 2004). Bu nedenle, istismar ve ihmal durumlarında, çocukların iyileşmesi için uygun terapötik müdahalelerin belirlenmesi ve uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Fiziksel Şiddetin Uluslararası Düzenlemelere Yansıması

Çocuğa yönelik fiziksel şiddet hususunda doğrudan veya dolaylı olarak ilgili temel düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yasal düzenlemelerin başında ise 20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (BMÇHS) gelmektedir (UNICEF, 2024). Bu sözleşmenin 19' uncu maddesi ile devletler, çocuğun başta fiziksel olmak üzere her türlü şiddete karşı korunması maksadıyla gerekli yasal, idari, toplumsal ve eğitsel tüm önlemleri alacaklarını taahhüt etmişlerdir. Aynı zamanda çocuğun şiddette maruz kalmaması için gerek çocuğa gerekse çocuğun bakımını üstlenen kişilere yönelik gerekli sosyal programların düzenleneceği de taahhüt edilmiştir.

BMÇHS 19' uncu maddesi:

“1- Bu Sözleşme 'ye Taraf Devletler, çocuğun ana–babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.

2- Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.”

Çocuğa yönelik fiziksel şiddet hususundaki diğ er uluslararası temel düzenlemeler ise şu şekildedir (İMDAT, 2021) :

- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dâhil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol.
- Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları).
- 25.01.1996 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ve Koruma Mekanizması.
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasının denetimini geliştirmek üzere BM Çocuk Hakları Komitesi'ne bireysel başvuruları inceleme yetkisi tanıyacak Çocuk Hakları Sözleşmesi Ek Bireysel Başvuruya İlişkin İhtiyari Protokol.

Ülkemizin taraf olduğu sözleşmenin 44'üncü maddesi uyarınca BMÇHS'de tanınan hakları yürürlüğe koymak için alınan önlemler ve bu haklardan yararlanma konusunda gerçekleştirilen ilerlemeye ilişkin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından 2023 tarihinde *"Türkiye'nin Birleştirilmiş Dördüncü Ve Beşinci Raporlarına İlişkin Nihai Gözlemler"* başlıklı rapor yayınlanmıştır. Bu raporda çocuğa yönelik şiddet kapsamında Komite tarafından vurgulanan hususlar şunlar olmuştur:

- Çocuğa yönelik bedensel ceza ve aile içi şiddet olmak üzere çocuklara yönelik şiddetin eksik raporlanması ve yetersiz soruşturulması konusunda Komite'nin ciddi endişeleri olduğuna yer verilmektedir. Özellikle şiddet mağduru çocuklara desteği ve hukuki yollara erişimlerinin sağlanması ile bu tür vakalarda çocuklara hassas bir şekilde yaklaşılması vurgulanmıştır (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 2023).

- Çocuğa yönelik fiziksel cezaya ilişkin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gözetilerek Komite taraf Devleti aşağıdakileri yapmaya davet etmiştir: (Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, 2023)

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi Tarafından Türkiye'nin Birleştirilmiş Dördüncü Ve Beşinci Raporlarına İlişkin Nihai Gözlemleri Neticesinde Çocuğa Yönelik Fiziksel Şiddetin Önlenmesine İlişkin Önerileri
1. Bedensel cezayı yasaklayan yasal hükümlerin ev, okul, çocuk bakım kurumları ve alternatif bakım ortamlarını kapsayacak biçimde bütün ortamlarda uygulanmasını sağlamak.
2. Sosyal hizmet görevlilerin ve öğretmenlerin başta olmak üzere ilgili profesyonellerin cinsel istismar da dahil olmak üzere bu tür şiddet vakalarını tespit etme ve bu vakalara etkili bir şekilde müdahale etme kapasitelerini güçlendirmek. Çocuklara yönelik şiddetin zorunlu olarak bildirilmesini kolaylaştırmak ve teşvik etmek için erişilebilir, gizli ve çocuk dostu mekanizmalar oluşturmak.
3. İşlemler sırasında aile içi şiddete tanıklık eden çocuklar da dahil olmak üzere çocuk mağdurlara destek ve hizmet vererek çocuk dostu ve çok sektörlü soruşturmalar sağlayan Uzmanlaşmış Çocuk Evleri ve Çocuk İzlem Merkezlerinin etkinliğini arttırmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar gibi profesyonellerin sayısını ve kapasitesini arttırmak suretiyle ve diğer yollarla bu kuruluşların yeterli kaynaklara sahip olmalarını ve Taraf Devlet genelinde geniş bir kapsama alanı oluşturmalarını sağlamalıdır.
4. Çocuk mağdurlarla yapılan adli görüşmenin sesli ve görüntülü olarak kaydedilmesini sağlayarak mahkeme sürecinde delil olarak kabul edilmesi sağlanmalı ve çocuğun birden fazla ifade vermek zorunda kalmasını önlemek amacıyla, gerekirse çapraz sorgunun mahkeme öncesi aşamada gecikmeksizin yapılabilmesi hususunun göz önünde bulundurulması önerilmektedir.
5. Sektörler arası Ulusal Strateji Belgesi ve Çocuğa Karşı Şiddetle Mücadele Taslak Eylem Planı'na son şekli verilmelidir.

6. Çocuk koruma alanında STK'lar ve kamu kurumları arasında koordinasyon ve işbirliği için yol gösterici bir çerçeve oluşturulmalı ve ayrıca STK'ların sosyal yardım faaliyetleri kolaylaştırılmalıdır.

Fiziksel Şiddetin Ulusal Düzenlemelere Yansıması

Çocuğa yönelik fiziksel şiddet hususunda doğrudan veya dolaylı olarak ulusal düzenlemelerimiz bulunmaktadır. Bu kapsamda Anayasamızın 10'uncu maddesi ile çocuklara yönelik pozitif ayrımcılık yapılması gerektiği düzenlenirken; 41'inci maddesinde de ailenin toplumun temeli olduğu, çocukların her türlü istismara ve şiddete karşı korunmasına yönelik koruyucu tedbirlerin alınması gerektiği, çocuğun yüksek yararı ilkesinin gözetilmesi hüküm altına alınmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982).

Anayasamızın ilgili maddeleri uyarınca çocuk adalet sistemine dahil olan çocukların rehabilite edici ve onarıcı adalet sistemi vasıtasıyla ikincil örselenme yaşamalarının önüne geçilerek çocukların topluma kazandırılmalarının sağlanması gerektiği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu "2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı" başlıklı belge ile vurgulanmaktadır (2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2023).

4721 Sayılı ve 22/11/2001 Kabul Tarihli Türk Medeni Kanunumuzun (TMK) 24'üncü maddesi ile kişilik haklarının hukuka aykırı saldırılardan ve müdahalelerden korunması öngörülmüş olup, çocuğa yöneltilen bir fiziksel şiddet karşısında çocuğun yaşamı, vücut bütünlüğü, sağlığı vb. değerleri çocuğun kişilik hakları kapsamında korunmaktadır. Türk Medeni Kanunumuzun "C. Çocuğun korunması" başlığı altında düzenlenen 346, 347, 348 ve 349'uncu maddeleri ile ise boşanmanın sonuçlarından biri olan ve çocuğu ilgilendiren velayet hakkında çocuğa ilişkin hususlar düzenlenmiştir (Türk Medeni Kanunu, 2001).

TMK 346'ıncı maddesi ile çocuğun menfaati tehlikeye düşecek olursa, anne ve babanın bu tehlikeyi bertaraf edememesi veya güçlerinin yetmemesi ihtimalinde hakimın mevcut durumu ve

ölçülülük ilkesini birlikte değerlendirerek çocuğun korunması için önlemler alacağı belirtilmektedir (Türk Medeni Kanunu, 2001).

TMK 347'inci maddesi ile çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin tehlikede olması veya manen terk edilmesi halinde koruma tedbirlerine ek olarak çocuğun anne ve babadan alınarak başka bir aile ya da kuruma yerleştirilmesine karar verilebileceği belirtilmektedir (Türk Medeni Kanunu, 2001).

TMK 348'inci maddesi ile *“Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi. 2. Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması. Velâyet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır”* denilerek temelde velayetin hangi durumlarda kaldırılacağı belirtilmiştir (Türk Medeni Kanunu, 2001).

TMK 349'uncu maddesi ile ise anne veya babadan birinin mevcut evliliğinden önceki evliliğinden veya evlilik dışı ilişkisinden doğan çocuğun, diğer eş tarafından benimsenmemesi nedeniyle horlayıcı, dışlayıcı, haksız şekilde nitelendirilebilecek herhangi tavrına karşı çocuğun korunması gerektiği düzenlenmektedir (Türk Medeni Kanunu, 2001).

5237 Sayılı ve 26/09/2004 Kabul Tarihli Türk Ceza Kanunumuzun (TCK) 82'inci maddesi ile düzenlenen kasten öldürme suçunun *“çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı”* işlendiğinde suçu işleyen kişinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. TCK 86'ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında ise kasten yaralama suçunun *“a) Üstsoya, altsoya, eşe, boşandığı eşe veya kardeşe karşı, b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı”* işlenmesi halinde şikayetin aranmayacağı ve verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı belirtilmektedir (Türk Ceza Kanunu, 2004).

TCK 232'inci maddesi ile aile düzeninin, kadınların ve çocukların şiddetten korunması amaçlanmıştır. *“Kötü Muamele”* başlıklı bu madde temelde aynı konutta birlikte yaşanan kişiye karşı kötü muameleyi ve disiplin yetkisinin kötü kullanılması fiilleri biçiminde iki farklı suç tipini içermektedir. Kötü muamele suçunun yaptırımı, 232'inci maddenin ilk fıkrasına göre iki aydan bir yıla kadar hapis cezasıyken; terbiye hakkından doğan disiplin yetkisinin kötüye kullanılması neticesinde ise ikinci fıkrada bir alt sınır öngörülmezsizin bir yıla kadar hapis cezası biçiminde

düzenlenmiştir (Şahin, 2019). Bu madde ile kişinin idaresi altında olan, bakmak, eğitmek, büyütmek veya bir meslek ile sanat öğretmek yükümlülüğü bulunan kişilere karşı bu yükümlülüklerden doğan disiplin yetkisini kullanmasının sınırlarının çizildiği kabul edilmektedir (Çavuş, 2015) Bu kapsamda “*tedip hakkı*” ve “*terbiye hakkı*” kavramları karşımıza çıkmakta olup, terbiye hakkının tedip hakkını da içerdiği ifade edilmektedir. Tedip hakkı, kişinin velayeti veya vesayeti altında bulunan çocuğa karşı “*sert davranma, ihtarda bulunma ve daha da mühim cezayı verme*” hakkı biçiminde tanımlanmaktadır (Başpınar, 2013).

Tedip, terbiye etme yolundaki bir yöntem olarak görüldüğünden “*tedip hakkı*” kavramı yerine TCK 232’inci maddesinin ikinci fıkrasında “*terbiye hakkı*” kavramının kullanılmasıyla literatürde de “*terbiye hakkı*” kavramı tercih edilmeye başlanmıştır (Başpınar, 2013). Kişinin velayeti veya vesayeti altında bulunan çocuğu eğitirken sert veya baskı niteliğini haiz eylemlere başvurabilecekleri ancak bu eylemlerin çocuğun vücut bütünlüğüne veya psikolojik sağlığına zarar vermeyecek eylemler olabileceği ifade edilmektedir. Aynı zamanda bu eylemlerin hukuk kurallarına ve ahlak kurallarına uygun olması gerektiği ifade edilmektedir. Çünkü amaç kişinin velayeti veya vesayeti altında bulunan çocuğu terbiye etmesi olmasına karşın çocuk üzerinde fiziksel veya psikolojik şiddeti haklı kılacak bir tedip veya terbiye hakkının kabulü söz konusu değildir. Nitekim 743 sayılı mülga Türk Medeni Kanunu’nun 267’inci maddesinde düzenlenen anne ve babanın çocukları tedip etme hakkına sahip olduklarına dair hükme 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda yer verilmemiştir. Bu sınırların aşılması neticesinde kötü muamele suçu oluşabileceği gibi kasten yaralama suçunun oluşması da söz konusu olacaktır (Nuhoğlu, 2009).

Bu kapsamda maruz kalınan şiddetin mağdur üzerindeki etkisinin doğru tespit edilmesi ve bu tespite dair alınan adli tıp raporları ile şiddetin etkisinin sabit hale getirilmesi oldukça önemlidir. Buna karşın Yargıtay 8. Ceza Dairesi tarafından 25.06.2018 tarihinde verilen ve eleştirilere konu olan kararda: yetiştirme yurdu müdürün, yurttan kalan öğrencilerden birine karşı “*süreklilik arz etmeyen ve belli bir süreç içerisinde gerçekleşmeyen bir kez sigara yedirmesi*” biçimindeki eylemi neticesinde kötü muamele suçunun oluştuğuna karar verilmiştir. Bu karar ile Yargıtay tarafından katılana sigara yedirmediği kastın katılanın terbiye edilmesi olduğu yorumu yapılmış ve terbiye hakkından doğan disiplin yetkisinin kötüye kullanıldığına karar verdiği görülmüştür (Y. 8. CD., 2018/6101 E., 2018/7443 K., 25.06.2018 T).

Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 07.06.2022 tarihli kararında ise “*Öğretmen olan sanığın; camdan bahçeye uçak atması nedeni ile katılan ... yanına çağırarak bahçede ders yapan diğer öğrencilerin önünde uçak yapılan kağıttan bir parça alarak yemesini istemesi ve katılanın bir süre kağıdı çiğnedikten sonra yutamadığı için kağıdı çöpe tükürmesi şeklinde gerçekleşen eylem*” neticesinde sanığın eyleminin bir sefere mahsus kağıt yedirme olduğu, süreklilik arz etmemesi sebebiyle kötü muamele suçunun oluşup oluşmadığının tartışılması gerektiği, bu husus tartışılmadan kasten yaralama suçundan beraat verilmesinin kanuna aykırı olduğu belirtilmiştir (Y. 4. CD., 2022/6979 E., 2022/14425 K., 07.06.2022 T).

Yargıtay tarafından yaralamaya yönelik eylemlerin kötü muamele suçunun unsuru olmadığı, bu eylemlerin ayrı ayrı değerlendirilerek kasten yaralama suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Keza Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin 02.07.2014 Tarihli kararında da sanığın mağdureyi “*balkonda kilitleyip, aç bırakması gibi süregelen eylemlerinin*” kötü muamele suçunu oluşturduğu, mağdureye “*elle, terlikle, tabakla vurma eylemlerinin*” ise kasten yaralama suçunu oluşturduğu, bu eylemlerin ayrı şekilde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Y. 3 CD., 2014/7527 E., 2014/26907 K., 02.07.2014 T).

Kötü muamele suçunun İsviçre Ceza Kanun'undaki düzenlemesine baktığımızda ise; çocuğa yöneltilen kötü muamele teşkil eden eylemlere ek olarak çocuğun bakımının ihmal edilmesinin, çocuğun fazla yorulmasına sebep olan davranışlarda bulunulmasının ve çocuklara alkol verilmesinin ayrı birer suç tipi olarak düzenlendiği görülmektedir. Aynı zamanda İsviçre Ceza Kanunu, Türk Ceza Kanunu'ndan farklı olarak bu suç tiplerini “*hayata ve vücut bütünlüğüne karşı suçlar*” başlığı altında düzenlenmiştir. (Şahin, 2019).

Alman Ceza Kanunu'nda da kötü muamelede bulunma bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun mağduru olarak ise başta çocuklar, engelliler olmakla beraber failin koruma ve bakımına bırakılan kişiler, hastalık gibi herhangi bir sebepten ötürü kendilerini koruyamayacak durumda olanlar ile iş veya istihdam gibi bir sebeple faile tabi olanlar öngörülmüştür. Bu suç kapsamında ise vahşice davranışlarda bulunma, çocuğun eğitim ve bakım ihtiyaçlarını karşılamama cezalandırılmaktadır (Şahin, 2019).

Avusturya'da da çocuğa yönelik kötü muamele ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Aynı zamanda kötü muamele teşkil eden eylemlerin fiziki olabileceği gibi ahlaki de olabileceği belirtilmiştir (Şahin, 2019).

TCK 278'inci maddesi ile fiziksel şiddete maruz kalan bir çocuğa tanıklık eden kişilerin bu suçun bildirme yükümlülüğü getirilmiş olup, ilgili mercilere bildirimde bulunmadıkları takdirde bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları belirtilmektedir (Türk Ceza Kanunu, 2004). TCK 279'uncu maddesi ile ise kamu çalışanlarına yönelik bir bildirim yükümlülüğü getirilmiş olup, kamu çalışanlarının karşılaştıkları istismar vakalarını bildirme yükümlülüğü bulunduğu belirtilmiştir. TCK 280'inci maddesi ile ise sağlık çalışanlarına yönelik bir bildirim yükümlülüğü getirilmiştir (Türk Ceza Kanunu, 2004).

5395 sayılı ve 03/07/2005 Kabul Tarihli Çocuk Koruma Kanunu, fiziksel şiddete maruz kalan çocukların korunmasına ilişkin düzenlemeler içeren en temel ulusal mevzuattır. Çocuk Koruma Kanunu'nun "*Amaç*" başlıklı 1'inci maddesinde kanunun temel amacı "*korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması*" biçiminde ifade edilmiştir. Kanunun 3'üncü maddesinde ise "*çocuk*", "*korunma ihtiyacı olan çocuk*" ve "*suça sürüklenen çocuk*" kavramlarının tanımı yapılmıştır. Korunma ihtiyacı olan çocuğun: "*Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu*" ifade ettiği belirtildiğinden, fiziksel şiddet mağduru olan çocukların koruma ihtiyacı olan çocuk tanımı kapsamında kalmaktadır. Bu nedenle fiziksel şiddet mağduru olan çocuklar kanunda öngörülen tedbirlerden faydalanabileceklerdir. Koruyucu ve destekleyici tedbirler ise Çocuk Koruma Kanunu'nun 5'inci maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre alınacak tedbirlerin öncelikle çocuğun kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik alınacağı ve bu kapsamda danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma hususlarını içereceği belirtilmektedir (Çocuk Koruma Kanunu, 2005).

6284 sayılı ve 08/03/2012 Kabul Tarihli Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, şiddete maruz kalan veya şiddete maruz kalma tehlikesi bulunan kadınları, çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişileri korunmak ve bu kişilere yönelik şiddeti önlenmek amacıyla alınacak tedbirlere dair usul ve esasları düzenlemek maksadıyla kabul edilmiştir. 6284 sayılı kanun tarafından "*korunan kişi*" ile "*şiddet uygulayan kişi*" bakımından; "*koruyucu tedbirler*" ve "*önleyici tedbirler*" olmak üzere tedbirler düzenlenmiştir (6284 sayılı Kanun, 2012). Koruyucu tedbirlere mülki amir ya da hakim tarafından karar verilebilecektir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından da koruyucu tedbir kararı verilebilmektedir. Önleyici tedbir kararı ise kural olarak hakim tarafından

verilebilecektir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise kolluk kuvvetleri tarafından verilebilecektir.

6284 Sayılı Kanun ve Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinde ise koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının tanımı yapılmıştır. Bu maddeye göre koruyucu tedbir kararı "*kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı*" ifade ederken; önleyici tedbir kararı ise "*kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararı*" ifade etmektedir (6284 Sayılı Kanun ve Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, 2013).

Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, imzacı devletleri çocukların ifadelerinin alınma şekillerine ilişkin yasal düzenlemeler yapmaya davet etmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu bu sözleşmenin 10.09.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla yürürlüğe girmesi neticesinde Sözleşmenin ilgili 35'inci maddesinde özellikle vurgulanan iki nokta üzerinde Türkiye düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir. Vurgulanan iki noktayı ise, çocukla yapılacak mülakatın bu amaçla eğitilmiş profesyoneller tarafından gerçekleştirilmesi ile bütün mülakatların aynı kişiler tarafından gerçekleştirilmesi oluşturmaktadır. Bunun neticesinde ise pilot uygulamasına 2010 yılında başlanan Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM) kurumu gündeme gelmiştir. Çocuk İzlem Merkezleri, her şehir için ayrı ayrı olmak üzere Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan hastaneler bünyesinde kurulması planlanmış ve cinsel istismara uğrama şüphesi altındaki mağdur çocukların, ifade alma, adli muayene ve diğer her türlü soruşturma işlemlerinin tek merkezde yapılması için planlanmış yerlerdir (Trabzon Barosu, 2015).

Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından 16.01.2024 tarihinde yayınlanan listeye göre 16.01.2024 tarihi itibarıyla Türkiye'de toplamda 67 adet ÇİM bulunmakta olup, İstanbul İlinde dört adet ÇİM bulunmaktadır. Bununla beraber yayınlanan listeye göre 06.02.2023 Kahramanmaraş merkezli deprem sebebiyle Kahramanmaraş ve Hatay ilinde yer alan Çocuk İzlem Merkezleri pasif durumdadır (Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2024). Bu durum göstermektedir ki Türkiye'nin her ilinde bulunması gereken Çocuk İzlem Merkezleri bulunmadığı gibi, deprem bölgelerinde yer alan Çocuk İzlem Merkezleri'nin de halihazırda pasif halde olması çocuk mağdurların ikincil mağduriyetlerinin önüne geçilmesinde yeteri kadar destek sağlanamamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Çocuk istismarı ve ihmalinin önlenmesi, toplumun her kesiminde bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının artırılması gereken çok yönlü bir sorundur. Bu sorunun üstesinden gelmek için çocuklar, aileler, eğitimciler, sağlık çalışanları ve hukuk sistemi dahil olmak üzere toplumun tüm bireyleri ve kurumları üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Çocuk istismarının sonuçları, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde derin ve uzun vadeli zararlara yol açabilir. İstismarın birey üzerindeki etkileri; psikolojik, fiziksel ve sosyal gelişimde gerileme, öğrenme güçlükleri, duygusal bozukluklar ve ileri yaşlarda sosyal uyumsuzluk gibi ciddi sorunlara neden olabilir. Toplumsal düzeyde ise, istismar vakalarının artması, toplumun genel sağlık ve refah düzeyinin düşmesine, suç oranlarının artmasına ve sosyal güvenin azalmasına yol açabilir.

Fiziksel ceza sadece anında fiziksel acıya neden olmakla kalmaz, aynı zamanda çocukların duygusal ve sosyal gelişimini de olumsuz etkilemektedir. Araştırmalar, fiziksel cezalandırmanın çocuklarda artan agresiflik, antisosyal davranış, depresyon riski ve özsaygı sorunları ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu tür disiplin yöntemleri, çocukların yetişkinlerle güvenli bağlar kurma yeteneklerini zayıflatır ve çözüm odaklı düşünme becerilerinin gelişimini engeller. Medyada sıkça rastlanan çocuklara yönelik şiddet ve istismar haberleri, toplumsal bir farkındalık yaratmıştır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu verileri, sadece resmi olarak bildirilen vakaları yansıtmakta, pek çok vaka gizli kalmakta veya bildirilmemektedir. Aileler, toplum ve devlet bu konuda önemli görevlere sahiptir. Sağlık çalışanları ve ailelerde istismar konusunda farkındalık artırılmalı, çocuk istismarı ve ihmali ile mücadelede çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır. Ebeveyn davranışlarının düzeltilmesi, aile içi iletişimin güçlendirilmesi ve toplumsal duyarlılığın artırılması için eğitim programları düzenlenmelidir. Kurumlar, sağlık çalışanları, aileler ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi ve harekete geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Hukukun rolü, çocuk istismarını önlemek ve meydana geldiğinde etkili bir şekilde müdahale etmek için hayati öneme sahiptir. Hukuki düzenlemeler, istismarı caydırıcı cezalar içermeli ve mağdurların korunması, tedavisi ve rehabilitasyonu için gerekli yasal destek mekanizmalarını sağlamalıdır. İstismar vakalarının adil ve hızlı bir şekilde yargılanması, mağdurların haklarının korunması ve suçluların gerekli cezalara çarptırılması, toplumda güven duygusunu artırır ve istismarın tekrarlanmasını önleyebilir.

Çocuğa yönelik fiziksel şiddet hususunda bulunan ulusal düzenlemelerimize bakıldığında temelde Çocuk Koruma Kanunu olmak üzere birçok mevzuatımızda düzenlemeler bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte çocuğa yönelik fiziksel şiddetin ve dayanın cezalandırılması noktasında TCK 232'inci maddesi ile düzenlenen kötü muamele suçu karşımıza çıkmaktadır. TCK 232'nin madde gerekçesinde yer alan *“bu muamele biçimi kişide basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçünün ötesinde bir etki meydana getirmiş ise, artık kasten yaralama suçundan dolayı cezaya hükmedilmelidir.”* biçimindeki ifade neticesinde bir çelişki meydana geldiği görülmektedir. Keza bu madde gerekçesine göre, kötü muamele sonucunda kişide basit tıbbi bir müdahale ile giderilebilecek nitelikte bir netice oluşmuşsa TCK 232'inci maddenin uygulanacağı ifade edilmiştir. TCK 232'inci madde ile öngörülen cezanın üst sınırını bir yıl oluşturmaktadır. Ancak TCK 86'ıncı maddesinde halihazırda basit tıbbi bir müdahale ile giderilebilecek nitelikteki neticelerin cezalandırılması düzenlenmiştir. Üstelik bu eylemlerin eşe, altsoya, üstsoya veya kardeşe karşı gerçekleştirilmesi halinde de verilecek cezanın üst sınırını iki yıl oluşturmakta olup, alt sınırı ise sekiz aydır. Bununla birlikte çocuğu disiplin etmek amacıyla, terbiye hakkı kapsamında kullanılacak yöntemlerin çocuğun vücut bütünlüğüne yönelik zarar verici eylemleri kapsayabileceği düşüncesi ile bu şekildeki eylemlerin üst sınırı daha hafif olan kötü muamele suçu kapsamında ele alınması çocuk hakları ile bağdaşmamaktadır.

Ayrıca TCK 232'inci maddesinde kötü muamele niteliği taşıyan eylemlerin cezalandırılması öngörülmüş olmasına karşın kanun maddesinde veya gerekçesinde hangi eylemlerin kötü muamele teşkil ettiği belirtilmediği gibi herhangi bir ölçütte getirilmediği görülmektedir. Yargıtay kararları ile kötü muamele suçunun oluşup oluşmadığı incelenirken suça konu eylemin *“sistemik olup olmadığı”* ve *“süreklilik arz edip etmediği”* ölçütleri kullanılmasına karşın bu ölçütlerin kanun maddesinde veya madde gerekçesinde suçun unsuru olarak ele alınmadığı görülmektedir. Dolayısıyla kötü muamele teşkil eden veya disiplin yetkisinin kötüye kullanılması teşkil eden eylemlerin ne olduğunun veya ölçütünün ne olduğunun net bir yanıtının olmaması suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Çocuk istismarı ve fiziksel cezalandırmanın önlenmesi, eğitim ve bilinçlendirme programları ile hukuki tedbirlerin birleştirilmesini gerektirir. Ebeveynler, öğretmenler ve toplumun tüm kesimleri, çocuk hakları konusunda bilgilendirilmeli ve istismarın belirtileri ile müdahale yöntemleri konusunda eğitilmelidir. Çocuklara yönelik şiddetin yasal sonuçları hakkında farkındalık

yaratılmalı ve çocukları koruyacak yasal düzenlemeler güçlendirilmelidir. Aynı zamanda, risk altındaki ailelere destek sağlayacak sosyal hizmet programları geliştirilerek çocukların korunması sağlanmalıdır.

Öneriler

1. Eğitim ve Bilinçlendirme: Çocuklara, ailelere ve topluma yönelik istismarın önlenmesi ve tanınması hakkında kapsamlı eğitim programları düzenlenmelidir. Çocuklara kendilerini koruma yöntemleri ve sınırlarını belirleme becerileri öğretilmelidir.
2. Hukuki Düzenlemeler: İstismar vakalarında adil ve etkin yargılamayı sağlayacak, mağdurları koruyacak ve suçluları caydırıcı cezalarla yargılayacak yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi gerekmektedir. İstismar vakalarında cezai indirim uygulamalarının kaldırılması, caydırıcılığın artırılması açısından önemlidir.
3. Aile İçi İlişkilerin Güçlendirilmesi: Ailelerin sağlıklı ebeveynlik becerileri konusunda eğitilmesi, aile içi iletişimin güçlendirilmesi ve aile içi şiddetin önlenmesi için destek programları sunulmalıdır.
4. Kurumsal Destek ve İşbirliği: Sağlık, eğitim ve sosyal hizmet kurumlarının işbirliği içinde çalışması, risk altındaki çocukların erken tespiti ve gerekli müdahalelerin zamanında yapılması için önemlidir. Bu kurumlar, ailelere ve çocuklara yönelik destek hizmetlerini koordine etmeli ve güçlendirmelidir.
5. Toplumsal Farkındalık: Medya ve kamu kampanyaları aracılığıyla çocuk istismarı konusunda toplumsal farkındalığın artırılması ve toplumun bu konuda duyarlılığının geliştirilmesi gerekmektedir.
6. Hukuk ve Sağlık Profesyonellerinin Eğitimi: Hukuk ve sağlık profesyonelleri, çocuk istismarı vakalarını tanıma, uygun müdahalede bulunma ve yasal süreçleri yönetme konusunda özel eğitimlerden geçirilmelidir.

Çocuk istismarının önlenmesi ve müdahalesi, bireysel ve toplumsal bir sorumluluktur. Etkili hukuki düzenlemeler, eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları, aile ve toplumun güçlendirilmesi ve kurumlar arası işbirliği ile çocuklarımızı istismarın zararlı etkilerinden koruyabilir ve daha sağlıklı bir toplum inşa edebiliriz. Bu süreçte her bireyin ve kurumun üzerine düşen görevleri yerine getirmesi, çocuklarımızın güvende ve sağlıklı bir ortamda büyümesi için hayati öneme sahiptir.

Kaynakça

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Bakım Kuruluşlarında Çalışan Personele Yönelik İstismar İle Mücadele Rehber Kıtıapçığı,2021: file:///C:/Users/HP/Desktop/cocuk-bakim-kuruluslarinda-calisan-personele-yonelikistismarla-mucadele-rehber-kitapcigi.pdf (Erişim Tarihi: 16.05.2021)

Başpınar, S. (2013). TCK, TMK ve Uluslararası Sözleşmeler Kapsamında Terbiye Hakkı, Melikşah Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 101-132.

Berkowitz, C. D. (2017). Physical abuse of children. New England Journal of Medicine, 376(17), 1659-1666.

BİANET (2017) https://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/002/066/original/bianet_2017_erkek_siddeti_cetelesi.pdf (Erişim Tarihi: 16.05.2021)

Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N. B., & Güneysu, S. (1991). 4-12 yaşları arasındaki 16.100 çocukta örselenme durumları ile ilgili bir inceleme, Esin Konanç ve diğerleri (Der.) Çocuk İstismarı ve İhmali, Çocukların Kötü Muameleden Korunması 1. Ulusal Kongresi, (45-53), Ankara: Gözde Repo Ofset.

Birleşmiş Milletler (2015) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Sustainable Development Goals). <https://www.un.org/en/development/desa/publications/global-sustainable-development-report-2015-edition.html>

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, (02.06.2023). https://epi-turkiye.net/web/wp-content/uploads/2023/06/CRCCTURCO4-5_52894_TUR-Revize-14.6.23.pdf , Erişim Tarihi: 17.01.2024

Brown, A. S., Holden, G. W., & Ashraf, R. (2018). Spank, slap, or hit? How labels alter perceptions of child discipline. *Psychology of Violence*, 8(1), 1–9. <https://doi.org/10.1037/vio0000080>

Bulut, M. (2010). *Şiddet ve Çocuk*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Burns, K., Helland, H. S., Križ, K., Sánchez-Cabezudo, S. S., Skivenes, M., & Strömpl, J. (2021). Corporal punishment and reporting to child protection authorities: An empirical study of population attitudes in five European countries. *Children and youth services review*, 120, 105749. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105749>

Center, S. P. L. (2019). The striking outlier: the persistent, painful and problematic practice of corporal punishment in schools. <https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2019-06/apo-nid302940.pdf>

Child Welfare Information Gateway (2019). Definitions of child abuse and neglect. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Children's Bureau 2019. <https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/defne.pdf>.

Cicchetti D, Aber JL: Abused children-abusive parents: an overstated case? *Harvard Educational Rev* 1980; 50: 244-255

Cousins, J., & Watkins, D. (2005). Macrotheories: child physical punishment, injury and abuse. *Community Practitioner*, 78(8), 276-279.

Crowley, A. and Vulliamy, C. (2003) Children talk about smacking, Save the Children UK.

Cuartas, J., McCoy, D., Yoshikawa, H., Bass, M., Salazar, A., Metheny, N., & Knaul, F. (2022). Prevention of violence against children in the home: an overview of reviews protocol. *Systematic reviews*, 11(1), 1-6.

Cuartas, J. (2021). Corporal punishment and early childhood development in 49 low-and middle-income countries. *Child Abuse & Neglect*, 120, 105205. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105205>

Çalışkan, Z., Evgin, D., Musalli, E., Akşit, B., Durgun, Ö. N., & Nazlı, T. Ü. R. E. (2019). Annelerin çocuklarına yönelik istismar-ihmal davranışları ve etkileyen faktörler. *Güncel Pediatri*, 17(3), 387-399.

Çavuş, N., *Türk Ceza Kanununda Kötü Muamele Suçları*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015 (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Selman Dursun)

Durrant, J. E., & Stewart-Tufescu, A. (2017). What is 'discipline' in the age of children's rights? *International journal of children's rights* 25 (2017) 359-379

Egeland B, Jacobvitz D, Sroufe LA: Breaking the cycle of abuse. *Child Dev* 1988; 59: 1080-1088.

Ember, C. R., & Ember, M. (2005). Explaining corporal punishment of children: A cross-cultural study. *American Anthropologist*, 107(4), 609-619.

Ennew, J., Nogami, N., Plateau, D. P. (2005) Discipline and punishment of children. Save the Children Sweden

Egeland B, Jacobvitz D, Paptola K: Intergenerational continuity of child abuse, in *Child Abuse and Neglect: Biosocial Dimensions*. Edited by Lancaster J, Gelles R. New York, Aldine De Gruyter, 1987.

Fleckman, J. M., Taylor, C. A., Theall, K. P., & Andrinopoulos, K. (2019). The association between perceived injunctive norms toward corporal punishment, parenting support, and risk for child physical abuse. *Child abuse & neglect*, 88, 246-255. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.11.023>

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children (2021). *Prohibiting All Corporal Punishment of Children Laying the Foundations for Nonviolent Childhoods*.

Grusec, J. E., & Davidov, M. (2015). Analyzing socialization from a domain-specific perspective.

Hancı, İ. H. ve Eşiyok, B. (2001). Munchausen by Proxy Sendromu: Vekaleten Hastalık. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 10,9, 326-327

Healy K, Kennedy R, Sinclair J: Child physical abuse observed. *Br J Psychiatry* 1991; 158: 234-237.

Heekes, S. L., Kruger, C. B., Lester, S. N., & Ward, C. L. (2022). A Systematic Review of Corporal Punishment in Schools: Global prevalence and correlates. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(1), 52-72.

Heilmann, A., Mehay, A., Watt, R. G., Kelly, Y., Durrant, J. E., van Turnhout, J., & Gershoff, E.

İMDAT, Çocukta Fiziksel Şiddet Raporu, (20.05.2021). <https://imdat.org/raporlar> , Erişim Tarihi: 17.01.2024

Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR,43119/cocuk-izlem-merkezi-cim-listesi.html> , Erişim Tarihi: 23.01.2024.

Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A, S (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*; 47: 140–151.

Leifer M, Smith S: Towards breaking the cycle of intergenerational abuse. *Am J Psychother* 1990; 44: 116-128.

Lewis, C., Roberts, N. P., Andrew, M., Starling, E., & Bisson, J. I. (2020). Psychological therapies for post-traumatic stress disorder in adults: Systematic review and meta-analysis. *European journal of psychotraumatology*, 11(1), 1729633.

Mahiroğlu, A., Buluç, B. (2003). Orta öğretim kurumlarında fiziksel ceza uygulamaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1): 81-95. http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2003_cilt1/sayi_1/81-95.PDF

Mayda, A.S., Karaçor, K., Erdem, G.U., Kırca, N., Urgan, U. (2006). Öğrencilerin üniversite giriş puanları ile aile içi şiddete maruz kalmaları arasındaki ilişki ve şiddete karşı tutumları. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 5 (3): 176-186.

McCoy, A., Melendez-Torres, G. J., & Gardner, F. (2020). Parenting interventions to prevent violence against children in low-and middle-income countries in East and Southeast Asia: A systematic review and multi-level meta-analysis. *Child abuse & neglect*, 103, 104444.

Nuhoğlu, A. (2009), *Aile Düzenine Karşı Suçlar*, Sayı:1, İstanbul, Beta Yayınları.

Ney PG: Child mistreatment: possible reason for its transgenerational transmission. Can J Psychiatry 1989; 34: 594-601.

Oliver JE: Successive generations of child maltreatment: social and medical disorders in the parents. Br J Psychiatry 1985; 147: 484-490.

Paterson A, Inglis J: Intergenerational Cycle of Deprivation: Report of a Pilot Study. Edinburgh, University of Edinburgh, Department of Social Administration, 1976.

Platt, V. B., Guedert, J. M., & Coelho, E. B. S. (2020). Violence against children and adolescents: notification and alert in times of pandemic. Revista Paulista de Pediatria, 39.

Polat, O. (2016). Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(1), 15-34.

Polat, O. (2018) Şiddet, Seçkin Yayınları, ikinci bası, Ankara, ss: 293-295

Polat O. (2020) Viktimoloji, Seçkin Yayınları, Ankara, ss:117-119

Polat O. (2018) Klinik Adli Tıp, Seçkin Yayınları, sekizinci bası, Ankara, ss: 65-68

Polat, O. (2001). Çocuk ve Şiddet. İstanbul: Der yayınları.

Polat O. (2017). Tüm boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1, Seçkin Yayınları, ikinci bası, Ankara, ss:63-66.

Runyan, D. K., Shankar, V., Hassan, F., Hunter, W. M., Jain, D., Paula, C. S., et al. (2010). International variations in harsh child discipline. Pediatrics, 126, e701–e711.

Saunders, B. J., & Goddard, C. (2010). Physical punishment in childhood: The rights of the child. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.

TBMM (2007) Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan(10/337,343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (2007), TBMM, S:390,391,396,401,402,403, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/arastirma_onergesi_gd.onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=491

Tıraşçı, Y., ve Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı ve İhmalı. Dicle Tıp Dergisi.34, 1, 70-74.

T. (2021). Physical punishment and child outcomes: a narrative review of prospective studies. The Lancet, 398(10297), 355-364.

Trabzon Barosu, Çocuk İzlem Merkezleri Türkiye Raporu, <http://web.e-baro.web.tr/uploads/61/2015/cim%20tr.pdf> , Erişim Tarihi: 23.01.2024.

TÜİK (2020). Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri, 2015-2019. 21 Temmuz 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2015-2019-33632>.

UNICEF, [Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme \(1989\).](https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme) <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme> , Erişim Tarihi: 17.01.2024

Visser, L. N., van der Put, C. E., & Assink, M. (2022). The association between school corporal punishment and child developmental outcomes: a meta-analytic review. Children, 9(3), 383.<https://doi.org/10.3390/children9030383>

Y. 3 CD., 2014/7527 E., 2014/26907 K., 02.07.2014 T.

Y. 3. CD., 2015/11656 E., 2015/24265 K., 09.07.2015 T.

Y. 8. CD. 2018/6101 E., 2018/7443 K., 25.06.2018 T.

Y. 4. CD., 2022/6979 E., 2022/14425 K., 07.06.2022 T.

Y. 8. CD., 2017/22962 E., 2017/14291 K., 14.12.2017 T.

Zaidi LY, Knutson JF, Mehm JG: Transgenerational patterns of abusive parenting: analog and clinical tests. Aggressive Behavior 1989; 15: 137-152.

Zolotor, A. J., Theodore, A. D., Chang, J. J., Berkoff, M. C., & Runyan, D. K. (2008). Speak softly—and forget the stick: Corporal punishment and child physical abuse. American journal of preventive medicine, 35(4), 364-369.

Wang, N, E., Baz, B. ve Bechtel, K. (2007). Physical Abuse of Children: Identification, Evaluation, and Management in the Emergency Department Setting. Emergency Medicine 12(9),97-108.

Watakakosol, R., Suttiwan, P., Wongcharee, H., Kish, A., & Newcombe, P. A. (2019). Parent discipline in Thailand: corporal punishment use and associations with myths and psychological outcomes. *Child Abuse & Neglect*, 88, 298-306. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.12.002>

Wessells, M. G., & Kostelny, K. (2021). Understanding and ending violence against children: A holistic approach. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 27(1), 3.

Widom CS: Child abuse, neglect and adult behavior. *Am J Orthopsychiatry* 1989; 59: 355-367.

World Health Organization. (2021). *Corporal Punishment and Health*.

World Health Organization. (2020). *Child maltreatment*.

2709 Sayılı 18/10/1982 Kabul Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> , Erişim Tarihi: 18.01.2024

2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı, <https://www.aile.gov.tr/chgm/yayinlar/2023-2028-c-ocuk-haklari-strateji-belgesi-ve-eylem-plan/> , Erişim Tarihi: 18.01.2024

4721 Sayılı ve 22/11/2001 Kabul Tarihli Türk Medeni Kanunu, <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4721&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> , Erişim Tarihi: 18.01.2024.

5395 sayılı ve 03/07/2005 Kabul Tarihli Çocuk Koruma Kanunu, <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf> , Erişim Tarihi: 19.01.2024.

6284 sayılı ve 08/03/2012 Kabul Tarihli Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf> , Erişim Tarihi: 19.01.2024.

6284 Sayılı Kanun ve Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, 18 Ocak 2013 Tarihli ve 28532 Sayılı Resmî Gazete, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17030&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> , Erişim Tarihi: 19.01.2024.